

N:o 24.

Ank. till Riksd. Kansli den 12 April 1883, kl. 7 e. m.

Lag-Utskottets Utlåtande, i anledning af väckt motion om lagstiftning till förekommande af skogsförödelse.

Lag-Utskottet har från Andra Kammaren fått till sig hänvisad en inom Kammaren af Herr *Nils Petersson* afgifven motion, N:o 55, deri motionären påyrkar lagstiftningsåtgärder till förekommande af skogsförödelse. Icke utan bekymmer för framtiden erfore man, huru år för år landets skogar föröddes, utan att något gjordes för att bereda skogens vård eller sörja för dess återväxt å sådan mark, som till jordmån vore passande endast för skogsbörd. Att egare till sådana jordområden sökte deraf skörda den högsta möjliga årliga afkastning, derom vore ej något att säga, lika litet som derom, att skogen undanröjdes för odling; men då, isynnerhet på mager, stembunden mark, skogen behöfde minst hundra års växttid för att uppnå den storlek och mögnad, att deraf kunde erhållas dugligt byggnadstimmer eller en vara, som lönade sig att exportera, så vore tydligt, att det förfaringssätt med skogen, som nu påginge och i oroväckande grad tilltoge, nemligen att på ett eller några få år nedhugga och afyttra all å stora egotrakter befintlig skog, från och med den mogna till och med den först i växt komna ungsog, som knappt vore användbar till stör, endast den förmenades gifva egaren något öre per stycke såsom inkomst, ej kunde länge tillåtas. Ett dylikt förfaringssätt kunde icke vara förenligt med fosterlandets väl och dess invånares framtida bergning, och det vore både Riksdagens och Regeringens rätt och skyldighet att med första stäffa detta missbruk af dispositionsrätten öfver skogen, innan det vore för sent. Hvad som hufvudsakligen bidroge att påskynda ödeläggelsen af skogen vore, att det numera bedrefves såsom en särskild indu-

stri att köpa det ena skogshemmanet efter det andra och sköfva all skog derå med en ifver, som vore förvånande. Att ett land, sådant som vårt, beläget högt uppe i nordén, kallt, magert och till största delen stenbundet, af naturen så att säga nästan till största delen danadt för skogsväxt, skulle af sina egna invånare till den grad ödeläggas, vore upprörande. Derföre borde en lag långt före detta funnits, som öfver hela landet förbjöde jordegare eller innehafvare att å skogsmark, som icke odlades till åker eller äng, afverka skog till afsalu annorlunda än som vore förenligt med skogens framtida bestånd. De skäl, som förut anförts emot dylika lagstadganden, vore mera skenbara än verkliga och borde genom god vilja för saken lätt kunna undanröjas; och vore Särskilda Utskottets vid 1874 års riksdag förslag till skogslag för enskilda skogar en god grund att bygga på, om några förändringar och tillägg skedde. Sålunda borde, enligt motionärens åsigt, lagens tillämpning icke blifva beroende af landstingsbeslut, utan densamma gälla för hela landet med undantag för de orter, som redan egde särskild skogslag, samt, jemte återväxtens befordran, stadgas förbud och ansvar för afverkning af skog till afsalu i det omfång, som icke vore förenligt med skogens framtida bestånd; motionären förestälde sig att i sådant afseende kunde bestämmas en årlig afverkning på så kallad lands- eller slätbygd med mindre skogsareal af högst två procent, eller en femtiondedel af arealen, och på skogsbygd med större skogsareal af högst en procent, eller en hundraedel af skogsmarkens areal.

På grund af det anförda upptager motionären Särskilda Utskottets lagförslag vid 1874 års riksdag, i dess betänkande N:o 11, sidorna 11—14, såsom sitt, och yrkar detta förslags antagande med de förändringar han sålunda anført; öfverlåtande i öfrigt åt Lag-Utskottet, som bäst vore i stånd dertill, att göra de tillägg och rättelser, som erfordrades för sakens framgång.

I proposition till 1874 års Riksdag föreslog Kongl. Maj:t antagande af en »förordning angående enskilde skogsegares skyldighet att efter afverkning sörja för skogsåterväxt.» Enligt propositionen skulle i de orter, Kongl. Maj:t uppå vederbörande landstings förslag bestämde, all af naturen till skogsbörd egnad mark, med vissa uppgifna undantag, dertill bibehållas. Om jordegaren icke efter afverkning sörjde för fullgod återväxt samt de särskilda åtgärder, som för återväxtens betryggande möjligen kunde erfordras, egde Kongl. Maj:ts Befallningshafvande vid vite ålägga honom att uppgifna erforderliga åtgärder

inom förelagd tid med viss del årligen fullborda. Stälde sig jordegaren icke denna föreskrift till efterrättelse, skulle han fällas till vitet, och ny tid honom föreläggas vid äfventyr att, om äfven den försutes, arbetet komme att på hans bekostnad genom allmän försorg utföras. För utöfvande af uppsigt öfver skogsåterväxtens befrämjande skulle för hvarje kommun å kommunalstämma utses särskilde tillsyningsmän, och landstinget ega rätt att tillsätta särskilde skogsfiskaler. Anmälde af skogsfiskal eller tillsyningsman försummelse i afseende å skogsåterväxtens befrämjande, eller förekomme eljest anledning dertill, kunde Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, innan föreläggande skedde, efter vederbörandes hörande förordna skogstjensteman att med gode män, utsedde inför häradsrätt i samma ordning som ledamöter i egodelningsrätt, två för hvarje länsmansdistrikt, å stället anställa undersökning och, der försummelse funnes ega rum, afgifva förslag till de åtgärder, som borde föreskrivas, äfvensom till den tid, hvarinom arbetet skäligen kunde vara afslutadt, och huru mycket deraf borde årligen verkställas. Kostnaden för dylik undersökning skulle, då den föranledde något åläggande för jordinnehafvaren, hvilket vunne laga kraft, af denne gäldas, men eljest, äfvensom då tillgång hos honom saknades, utgå af landstingsmedel, hvaraf äfven förskott för beredande af återväxt, der sådant erfordrades, skulle gäldas. Hvad sålunda vore sagdt om jordegaren, skulle gälla äfven i afseende å annan jordinnehafvare, med rätt för honom att för den kostnad, han till befrämjande af skogsåterväxt fått vidkännas, och som icke funnes härröra af hans egen försumlighet eller vanvård, i laga ordning erhålla ersättning af jordens egare.

Sedan nämnda proposition jemte åtskilliga angående skogslagstiftningen och skogsvården i allmänhet väckta motioner blifvit öfverlemnade till ett för deras handläggning tillsatt Särskildt Utskott, hemstälde detta Utskott i Utlåtande N:o 11 under 1:o, »att Riksdagen, med förklarande, att Kongl. Maj:ts förslag ej kan oförändradt bifallas, måtte för sin del besluta en förordning angående åtgärder till förekommande af skogsförödelse, så lydande:

I afseende på enskildes skogar inom de orter, som Kongl. Maj:t, på framställning, grundad på ett af lagtima landsting med två tredjedelar af de afgifna rösterna fattadt beslut, finner skäl bestämma, varder härigenom förordnad som följer.

§ 1.

Den egentliga skogsmarken skall till skogsbörd bibehållas, der

den ej odlas till åker eller äng, afstänges till nödig beteshage eller rödjes till trädgård eller byggnadstomt eller för annat likartadt ändamål.

§ 2.

Mom. 1. Sker afverkning af skog å mark, som enligt föregående § skall bibehållas till skogsbörd; och varda ej fröträd, ungskog eller växande plantor lemnade qvar till den mängd och beskaffenhet, att deraf kan vinnas fullgod återväxt; vare jordens innehafvare skyldig att ofördröjligen derom draga försorg genom sådd, plantering eller andra åtgärder. Gör han det ej, ege Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länet att ej allenast, med utsättande af de åtgärder, som för ändamålet anses erforderliga, vid vite ålägga jordens innehafvare att dessa åtgärder inom viss tid och, der flere års tid dertill fordras, med viss del årligen fullborda, utan ock, om så nödigt pröfvas, ställa den återstående skogen, eller viss del deraf, vid vite under förbud antingen så, att den ej må anlitas för annat än husbehof, eller ock på det sätt, att träd under vissa dimensioner ej må från egendomen säljas eller bortföras.

Mom. 2. Visas det att å skog, som är under förbud stäld, vidtagits föreskrifna åtgärder för skogsåterväxt å den afbrukade marken; varde förbudet af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande återkalladt; dock åligge skogens innehafvare att deråt fortfarande egna den vård, som fordras för återväxtens betryggande, vid äfventyr att förbudet eljest förnyas.

Mom. 3. Är skogsförödelse, hvarom i denna § sägs, orsakad af annan än jordens innehafvare, ege denne, för skada eller förlust, som deraf honom tillskyndas, söka sitt åter af den skyldige. Samma lag vare i dylikt fall för jordens egare.

§ 3.

Mom. 1. För utöfvande af uppsigt öfver denna författnings efterlefnad skola, i den ordning vederbörande landsting bestämmer, tillsyningsmän utses. Dessa hafva till åliggande att, när föreskrift i författningen eller beslut, som med tillämpning deraf är gifvet, öfverträdes eller icke behörigen iakttages, derom hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande göra anmälan.

Mom. 2. Dessa tillsyningsmän skola aflönas af landstingsmedel; och må till sådan befattning ej utses tjenstförrättande revierförvaltare.

Mom. 3. Lika behörighet med tillsyningsman ege ock skogs-

tjensteman, som ej är tjenstförrättande revierförvaltare, äfven som kronobetjente.

§ 4.

Mom. 1. Sker sådan anmälan, som i § 3 sägs, ege Kongl. Maj:ts Befallningshafvande förordna tjenstförrättande revierförvaltare eller annan lämplig skogstjensteman att, med biträde af två ojäfvige gode män, förhållandet å stället undersöka vid syn, hvarom kungörelse förut skall å en söndag i socknens kyrka uppläsas.

Mom. 2. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, som bör, efter hållen syn och vederbörandes hörande, beslut i ämnet meddela, ege ock, der det af omständigheterna påkallas, att genom särskildt beslut, innan slutligt utslag meddelas, ställa skog tills vidare under sådant förbud, som i § 2 omtalas.

Mom. 3. Kostnaden för syn, hvarom i denna § sägs, skall, om på grund deraf vite varder stadgadt eller tillämpadt eller skog under förbud stäld, gäldas af jordens innehafvare, men eljest, äfvensom då tillgång hos honom saknas, utgå af landstingsmedel.

§ 5.

Såsom gode män vid syn, som i § 4 omtalas, skola de biträda, som äro utsedde till gode män vid landtmäteriförrättningar; och skall i fråga om kallelse å gode män samt om ersättning till dem gälla hvad angående gode män vid landtmäteriförrättningar är stadgadt.

§ 6.

Vite, som enligt denna författning ådömes, tillfalle vederbörande landsting.

§ 7.

Den, som icke nöjes med Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes beslut i de mål, hvarom härofvän sägs, ege att deröfver hos Kongl. Maj:t föra klagan inom den tid, som i nämnda förordningen den 14 December 1866 är föreskrifven för besvärs anförande i mål, som handläggas af förvaltande myndigheter och embetsverk; dock lände det öfverklagade beslutet till efterrättelse intill dess annorlunda förordnas.“

Det är detta författningsförslag motionären nu påyrkar att Riksdagen skall för sin del antaga, dock med de förändringar, att tillämpningen icke blefve beroende af landstingsbeslut, utan att lagen skulle gälla för hela landet, med undantag för de orter, som redan ega särskild skogslag, samt att, jemte bestämmelser åsyftande befordrande af återväxten, stadgades förbud och ansvar för afverkning af skog till afsalu i det omfång, som icke vore förenligt med skogens framtida bestånd; i hvilket senare hänseende motionären föreställer sig, att den årliga afverkningen kunde bestämmas på "s. k. lands- eller slätbygd" med mindre skogsareal till högst två procent, eller en femtiondedel af skogsarealen, samt på "skogsbogd" med större skogsareal till högst en procent, eller en hundradel af samma areal.

1874 års Särskilda Utskotts nu af motionären på sådant sätt återupptagna förslag utgör en omarbetning af den för Gotland gällande, på *fridlysningsprincipen* grundade skogslagen, och skiljer sig, såsom man lätteligen finner, från den Kongl. propositionen hufvudsakligen derutinnan, att enligt detsamma, derest erforderliga åtgärder för återväxt icke finnes af jordegaren vidtagna, Kongl. Maj:ts Befallningshafvande skulle ega att ej allenast vid vite ålägga honom att vidtaga sådana åtgärder, utan ock, om så nödigt pröfvades, *ställa den återstående skogen, eller viss del deraf, vid vite under förbud* antingen så, att den ej finge anlitas för annat än husbehof, eller ock på det sätt, att träd under vissa dimensioner ej finge från egendomen säljas eller bortföras, och skulle förbudet gälla, tills det visades, att föreskrifna åtgärder för skogsåterväxt å den afbrukade marken vidtagits; att tillsyningsmän skulle komma att i den ordning, vederbörande landsting bestämde, utses samt af landstingsmedel aflönas; och att såsom gode män gode männen vid landtmäteriförrättningar skulle biträda.

Särskilda Utskottets förslag bifölls af Andra Kammaren, hvaremot Första Kammaren med några mindre förändringar godkände ett af åtskilliga reservanter inom Utskottet uppgjort förslag till "Förordning angående enskilde skogsegares skyldighet att efter afverkning sörja för skogsåterväxt", enligt hvilket förslag Kongl. Maj:ts Befallningshafvande *endast* skulle ega att medelst *förnyade och höjda viten* förmå jordegare att fullgöra föreskrifna åtgärder; och, sedan Särskilda Utskottet i afgifvet utlåtande förklarar sig — då besluten hvilade på olika grunder, i det att Utskottets, af Andra Kammaren godkända förslag vore grundadt så väl på principen af återplanteringsskyldighet som på den så kallade fridlysningsprincipen, men det förslag, Första Kammaren antagit, vore byggt endast på direkt åläggande af återplanteringsskyldighet — anse dessa beslut stå i sådant förhållande till hvarandra, att

en sammanjemkning deraf icke kunde ega rum, blef detta utlåtande af båda Kamrarne bifallet.

Lag-Utskottet finner äfven för sin del, att icke heller motionärens förslag bör vinna Riksdagens bifall, och, med afseende å frågans principiella sida upprepar Utskottet, hvad Utskottet vid ett föregående tillfälle yttrat, att staten icke utan yttersta nödtvång bör ingripa i den enskildes hushållning med sin egendom; att skogens bästa skydd är dess insedda värde; och att en god skogshushållning inträder i samma mån skogens värde ökas, men att lagstiftningen fåfängt skall, utan att kunna vädja till det enskilda intresset, söka medelst lagbud förekomma skogens missvärd.

Den anmärkning, som med fog kan rigtas mot 1874 års Särskilda Utskotts förslag, att genom de af Utskottet föreslagna bestämmelser sjelfva skogsförödelser icke skulle hindras, utan endast, sedan den väl egt rum, föranleda till skyldighet att sörja för återväxt, har motionären visserligen sökt undvika genom att föreslå stadgande af förbud och ansvar för afverkning af skog till afsalu i det omfång, som icke vore förenligt med skogens framtida bestånd; men, utom det att de i sådant hänseende erforderliga stadganden icke äro af motionären närmare formulerade utan endast ganska löst utkastade, synas de det oaktadt, äfven i detta skick, erbjuda stora betänkligheter. *Hvem* skall bestämma och *huru* skall bestämmas, om en viss skogsareal hör till "så kallad lands- eller slätbygd" eller till "skogbygd"? Och *huru* skall man, utan närmare undersökning af sjelfva den ifrågavarande skogen till dess beskaffenhet i alla hänseenden, kunna med något slags rättvisa och billighet bestämma den afverkningsprocent, som skall högst vara tillåten? Och till hvilka tvister mellan vederbörande myndighet och skogsegaren, till hvilka verkliga eller förmenta rättskränkningar med deraf i båda fallen följande, för samhället skadligt missnöje och till hvilka, i intet hänseende i förhållande till resultatet stående kostnader, ej minst för skogsinnehafvaren — som, i hvarje fall, der vite stadgades eller tillämpades, eller der skog ställdes under förbud, skulle gälda kostnaderna för den föregående synen — skulle icke allt detta leda? Då lagstiftningen väl beträdd ett så ömtåligt område, som den enskilda eganderättens, straffar detta ofta sig sjelft derigenom, att de mest svårlösta frågor uppstå vid de meddelade lagbudens tillämpning.

Motionären önskar vidare den ändring i Särskilda Utskottets förslag, att lagen skall blifva obligatorisk för hela riket, med undantag för de landsändar, för hvilka redan särskild lagstiftning i ämnet är gällande. Härvid synes dock allt för liten hänsyn vara tagen till de så skiljaktiga förhållanden, som i olika trakter af vårt vidsträckta

land äro rådande, och hvilka göra en för hela riket likartad lagstiftning på detta område betänkelig.

I alla händelser synes det Utskottet, som denna fråga vore af den stora betydelse och för någon lagstiftningsåtgärd uti densamma förutsatte en sådan omfattande utredning, att någon åtgärd deri från Riksdagens sida svårligen kan vidtagas på grund af framställning från enskild motionär, huru nitälskande för landets framtida väl han än vore.

Utskottet måste derföre, under allt behjertande af motionens syfte, hemställa,

att densamma icke må vinna Riksdagens bifall.

Stockholm den 12 April 1883.

På Lag-Utskottets vägnar:

AXEL BERGSTRÖM.

Reservation:

af Herr *Bergström*, som ansett Utskottets hemställan böra gå ut derpå, att Riksdagen måtte på det sätt bifalla motionen, att Riksdagen för sin del antoge en så lydande

“Lag angående skyldighet för enskilde skogs-egare i riket, med undantag af Gotlands samt Norr- och Vesterbottens län, att efter afverkning sörja för skogsåterväxt.

Sedan särskilda författningar angående åtgärder till förekommande af skogsförödelse på Gotland och af öfverdrifven afverkning å ungskog inom Norrbottens och Vesterbottens län blifvit den 10 September 1869, den 29 September 1874 och den 23 Juni 1882 utfärdade; samt derefter

väckts fråga att jemväl beträffande den enskilda skogshushållningen i öfriga delar af riket meddela lagbestämmelser i syfte att förebygga befarad skogsbrist; så varder för de landstingsområden i riket, med undantag af Gotlands samt Norr- och Vesterbottens län, eller de delar af samma områden, som Konungen, efter framställning, grundad på ett af vederbörande landsting med två tredjedelar af de afgifna rösterna fattadt beslut, finner skäl bestämna, härigenom förordnad som följer:

§ 1.

Enskild jordegare vare pliktig att till skogsbörd bibehålla den egentliga skogsmarken, der den ej odlas till åker eller äng, afstänges till nödig beteshage eller rödjes till trädgård eller byggnadstomt eller för annat likartadt ändamål.

§ 2.

Mom. 1. Sker afverkning af skog å mark, som enligt föregående § skall bibehållas till skogsbörd; och lemnas ej fröträd, ungskog eller växande plantor kvar till den mängd och beskaffenhet, att deraf kan vinnas erforderlig återväxt; vare jordens egare skyldig att derom draga försorg. Gör han det ej, ege Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länet att ej allenast, med utsättande af de åtgärder, som för ändamålet anses erforderliga, vid vite ålägga jordegaren att dessa åtgärder inom viss tid och, der flere års tid dertill fordras, med viss del årligen fullborda, utan ock, om så nödigt pröfvas, ställa den återstående skogen, eller viss del deraf, vid vite under förbud antingen så, att den ej må anlitas för annat än husbehof, eller ock på det sätt, att träd under vissa dimensioner ej må från egendomen säljas eller bortföras.

Mom. 2. Visas det att, sedan skog blifvit under förbud stäld, föreskrifna åtgärder vidtagits för skogsåterväxt å den afbrukade marken; varde förbudet af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande återkalladt; dock åligge egare af skogen att åt densamma fortfarande egna den vård, som fordras för återväxtens betryggande, vid äfventyr, att förbudet eljest förnyas.

Mom. 3. Hvad nu är sagdt om jordens egare skall, i fall jorden på grund af arrende eller dylikt aftal af annan innehafves, gälla för denne, med rätt för honom att för den kostnad, han till befrämjande af skogsåterväxt fått vidkännas och sjelf ej vållat, i laga ordning söka ersättning af jordens egare.

§ 3.

Mom. 1. För utöfvande af uppsigt öfver efterlefnaden af denna lag skall vederbörande landsting för den tid och till det antal, landstinget bestämmer, välja tillsyningsmän, hvilka hafva till åliggande att, när föreskrift i lagen eller beslut, som med tillämpning deraf är gifvet, öfverträdes eller icke behörigen iakttages, derom hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande göra anmälan.

Mom. 2. Dessa tillsyningsmän skola aflönas af landstingsmedel; och må till sådan befattning ej utses tjenstförrättande jägmästare eller revierförvaltare.

§ 4.

Mom. 1. Göres sådan anmälan, som i 3 § sägs, eller förekommer eljest anledning dertill, att försummelse i afseende på skogsåterväxtens befrämjande skett, ege Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, innan föreläggande enligt 2 § meddelas, att förordna lämplig, i skogshushållningen kunnig man att, jemte två ojäfvige, till biträde vid landtmäteriförrättningar utsedde gode män, vid syn, hvartill jordegaren kallas, förhållandet undersöka samt, der försummelse finnes ega rum, afgifva förslag till de åtgärder, hvilka i sådant afseende böra vidtagas, äfvensom till den tid, hvarinom arbetet skall vara afslutadt, och huru mycket deraf skall årligen verkställas. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ege ock att, der det af omständigheterna påkallas, genom särskildt beslut, ställa skog tills vidare under sådant förbud, som i § 2 omförmäles.

Mom. 2. Kostnaden för syn, hvarom i denna § sägs, skall, då den för jordegaren föranleder något åläggande, som vinner laga kraft, af denne gäldas, men eljest, äfvensom då tillgång hos honom saknas, utgå af landstingskassan, hvaraf nämnda kostnad skall, om vederbörande det äska, förskjutas.

§ 5.

I fråga om kallelse å gode männen samt om ersättning till dem gäller hvad i afseende på deras biträde vid landtmäteriförrättningar är stadgadt.

§ 6.

Vite, som enligt denna lag ådömes, tillfalle landstingskassan.

§ 7.

Den, som icke nöjes med Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes beslut i de mål, hvarom här ofvan sägs, ege att deröfver hos Kongl. Maj:t föra klagan, inom den tid, som i Kongl. förordningen den 14 December 1866 är föreskrifven för besvärs anförande i mål, som handläggas af förvaltande myndigheter och embetsverk; dock lände det öfverklagade beslutet till efterrättelse, intill dess annorlunda förordnas.

Denna lag skall lända till efterrättelse från och med den 1 Januari 1884.“

I Herr Bergströms reservation hafva Herrar *Thomasson*, Grefve *Mörner*, *Lewin* och *Ekenman* instämt.

Herrar Grefve *Strömfelt*, *Widmark*, *Svanberg*, *Anders Persson*, *Smedberg* och *Berglöf* hafva begärt få här antecknadt, att de icke deltagit i ärendets behandling inom Utskottet.
